



„УЧИЛИЩЕ“ излиза два пъти на мѣсеца, съ една притурка. Годишна цѣна прѣдплащана гр. 25, а безъ притурка едно сребърно меджидіе. За друга царщина, отъвнѣ нашенско фр. 8, или двѣ рубли. Писма дописки и спомоществованіята са исцращатъ право до уредничеството, или до книжарницата на Г-да Хр. Г. Дановъ и С-іе въ Русчукъ. — Гюргево при Г-на Т. Вайдеску у печатницата на „Училише“.

Издатель — Ступанъ Р. И. Блжсковъ.

УЧИТЕЛСКИ СЪБОРЪ ВЪ РУСЧЮКЪ.

По заръчането на Екзархията, дѣто бѣхме прочеле въ новините още преди три мѣсеца, за да са свикатъ учителски сборове рѣдомъ по епархийте у нашенско, това бѣхме честити да видимъ и въ Русчукъ.

На 27. миналий Октоврия, като са свикаха градските учители изъ Силистра, Разградъ и Тутраканъ, наедно и тукашните учители, засѣдането са отвори съ едно краснорѣчиво слово, изговорено отъ Н. Високопр. митрополита дѣда Григория Даростоло-червенски. Това слово слѣдъ като разкри прилично цѣлѣта на събранието и ползите, що са очакватъ отъ него, за наспоряването и подобряването на училищата изобщо, насочиха са още учителите камъ начина за разрѣшенето на предложените отъ Екзархията 7 точки.

И тѣй, подъ предсѣдателството на Н. Боголюбие Епископа Г. Г. Климента Бранитски, подкачиха са засѣданията, които траяха тѣкмо три дни. У тѣзи засѣдания, спорѣдъ както са научаваме, рѣшили сѣ пѣрвите петъ питання върху основните градски и селски училища: 1) Какъ да са отворятъ училища, дѣто ги нѣма; 2) какъ да са подобратъ ония, що ги има; 3) каква программа трѣба да имъ са нагласи; 4) какви учебници трѣбва да са уведатъ; и 5) какъ да са приготватъ и настанатъ добри учители. До колко сполучно сѣ рѣшени тѣзи питання, ние ще

да са повърнемъ пакъ и поговоримъ върху извършеното, когато добиемъ случай да представимъ на читателите си сичките рѣшения.

А колкото за подирните двѣ точки, останаде, казватъ, нерѣшени по причина, че още са не намерила опредѣлена цѣлѣта на съществуващите днесъ главни училища, за които трѣбва да са приготватъ ученици отъ пѣрвите, т. е. отъ основните.

Като остане за това, ние отдаваме право на събора, защото, както сме и спомѣнувале много пѣти, че нашите ушѣ главни училища нѣматъ никаква си опредѣлена цѣлѣ, *нито отговарятъ на своето назначение*, когато отъ друга страна ни е свидно за времето, което не стои въ нашите рѣце; а ние, еднакво си остаеме сѣ да са окайваме за състоянието на главните ни божемъ народни училища, безъ да са погрижиме и да имъ опредѣлиме часъ напредъ една каква годе цѣлѣ, когато нѣмаме никаква извинителна причина за помайване.

Но при сичко това нашата надѣжда е сѣ пакъ у Екзархията, която съ сичките си днешни залиси и главоболия, като намѣри рѣдъ тѣй да промисли за основните училища, наскоро ще да са погрижи да опредѣли цѣлѣта и на главните, каквото да можатъ да отговарятъ на коя годе отъ многобройните нужди на парода ни.

За длѣжностъ считаме да изразимъ благодаренията, що са посрѣщатъ отъ народа и камъ това отеческо промиш-

ляване на Н. Блаженство и на почитаемите първенци, членове у ексархийският съборъ, отдѣто народътъ ни има най-благите си надѣжди за своето по-добро и честито бъдѣще.

На сегашното време сѣки изъ насъ трѣба да е позналъ тази истина: »че ученето и просвѣщенето сѣ самите срдѣства, спорѣдъ които народите са окопитватъ и напредватъ камъ нравственното свое и материално добродѣтели, и че изучаването и доброто възпитание на младото поколѣние сѣ най-здравото и вѣрно поржчителство за добрата бжднина на единъ народъ.«

Като е тѣй, то слѣдва, че доброто състояние на училищата, тѣхното наспоряване и добронадѣжните учители трѣба еднакво да обрѣщатъ на себе си винаги общето наше внимание. Тукъ, като думаме училища, разумѣваме сичките ония обществени заведения, дѣто младежите са учатъ и възпитаватъ отъ маки, като подкачатъ у първоначалните и свѣршватъ, колкото са може, у по-горните или класически училища.

Развитие и напредакъ на кой-годе народъ стои вѣриво съ распространяването на просвѣщението у този народъ. Колкото единъ народъ е по-окопитенъ и по-просвѣтенъ, толкозъ неговите срдѣства за добруване сѣ по-наржчни и по-много, и толкозъ повече лошевините му са смаляватъ, и той са приготви за единъ по-добродѣтеленъ животъ. Наистина е, че сичките хора не могатъ еднакво да бждатъ сѣ умни и учени; но колко да е пакъ са угаждатъ, или да речемъ инакъ: вчовѣчатъ са, ставатъ по-окопитни и по-хитри, а отто на сѣтнѣ и по-имотни. За това, колкото да ни са струва трудно и усилено сѣ еднакво трѣбва да са погрижиме за образоването на голѣмата масса у народа, т. е. на селското и работническо съсловие. Ако послѣдниятъ останеше въ простотия и невѣжественность, то друго нѣма да бжде, освѣнъ едно раздвойване у народния животъ, и тогава би произлѣзло онова губително несъществуване и разногласие у сѣщия народъ, що е сполѣтно нѣкои си народи, които и до днесъ са мѣчатъ съ много жертви да поправятъ толкосвѣковната си погрѣшка.

Общонародното учене и добрата отхрана

на дѣтата сѣ единичната подпорка, що сѣрпява народното тѣло и развива неговия духъ по еднакви начала. Спорѣдъ общонародното просвѣщение са получава оная стройна постепенность, която води народите камъ едно правилно и чевржсто окопитване въ сичко. А тамъ, дѣто народътъ хване да познава нуждата на ученето и, колко да е, обичнува образованието, тамъ сѣ нарѣдени вече първоначални училища; но върху таковите училища трѣба безъ друго да са обрѣща сериозно внимание. Голѣмата масса на народа незаминува по-нататакъ отъ прага на тѣзи училища, нито знае повече; защото простиятъ човѣкъ, спорѣдъ положението си, задоволява са съ изучаването на едно прочитане, писмо и смѣтане, малко много съвршени, и съ нѣкои други познания начални и допълнителни на първите. Не че не е желателно да има при тѣзи и други науки, достѣпни сѣкиму, но онова, което би желале, повече е да са улесни сеободното прочитане, правилното писмо и смѣтането, както и приличните при първоначалното обучаване и възпитане на дѣтата. А то са не сполучва друго-яче, освѣнъ чрѣзъ умножаването на първоначалните училища у нашеско, дѣто ще да са отворятъ сѣкаде по градове и села, и сѣки баща да проважда дѣтето си на учене. Нищо повече отъ тсва.

Но на този свѣтъ намъ са не дава нищо даромъ. Се тѣй и ученето са не добива току тѣй на готово, за него трѣбватъ разноски; да са направатъ училища, искатъ са книги за учениците и заплата на учителите.

Тѣзи мѣжотни ги има на сѣкаде и у другите народи много различно, спорѣдъ тѣхните национални обстоятелства и мѣстни нужди. Колкото за нашиятъ народъ срдѣствата за распространяването на ученето трѣба да са изнамератъ и да са извадатъ изъ самото наше обществено положение. А за това грижата пада на духовенството и на първенците отъ сѣкое общество, да нагласатъ отдѣ и какъ ще са издържаватъ нашите народни училища. По-напрѣдъ това не е могло да стане както трѣбва, защото грѣжките владци не само несждѣйствоваха да са разширочава книжното учене у народа, но още много прѣчаха за народното ни окопитване. Но сега, слава богу, тѣзи тране и бодиле са махнаха и, мие са сдобихме вече

съ наши народни пастироначалници, които глѣдаме посрѣде си и радваме имъ са като отъ бога проводени.

Нека да оставиме на страна градските първоначални и по-горни училища, отъ които, току-речи, не е петименъ ни единъ градъ у отечеството ни. Спорѣдъ общественното положение, занаятите и търговскиятъ животъ на гражданете, ученето, колко да е, захвана да са уцѣпява: защото отъ нуждите на работите си щатъ не щатъ, трѣба да даватъ дѣцата си на учене, да знаятъ читмо, писмо и смѣтане. Но селското и земеделѣческото милионно население е току-речи досущъ загубено отъ камъ книжното прочитане, писмо и др. Кой други освѣнъ пакъ селскій священникъ ще може да предума сѣки баща, като му докаже, че както е длъженъ природно да храни и облача чедото си, се тѣй е обвѣзанъ да го не оставя безъ духовната храна—ученето? Тукъ неволно ни иде да си наумимъ какви священници сме имале и още ти имаме и у села, и у градове. За да поработва священникътъ, да са подканятъ и селенете камъ книжното учене, трѣба да бѣде и самъ си що-годе ученъ, та да има тази рѣвностъ. Инакъ ние не знаемъ за какво сж нашите недомашни попове и на какво служи нашето духовенство; ние не разумѣваме послѣ за коя облага са хрангутятъ отъ народа таквато попове, които нѣматъ никакво понятие нито отъ вѣроисповѣдно въспитание, нито отъ служението на вѣрата, което тѣ сж натоварени да извършватъ достойно.

Нѣма нищо по-лесно да са убѣдатъ едни селене въ ползата на ученето, когато мѣстниятъ владика чрѣзъ священниците би предприелъ за това само едни нравственни срдства, т. е. съ своите сжвѣти и поучения да имъ истѣлжува отъ една страна, че безъ свѣтлината на ученето никой не може да бѣде сжвршенъ човѣкъ и християнинъ, а отъ друга, че съ онези познания, що са придобиватъ чрѣзъ ученето, човѣкъ бива най-улесненъ у своите работи и занятия въ общественниятъ животъ.

На таквато убѣдителни увѣщания, чѣсто повтаряни и винаги обяснявани, вѣрваме, че природниятъ здравъ разумъ на селенинътъ не може да са не поведе и не склони. Това като бѣде, за по-нататакъ е вече лесно. Доста е да са напоятъ едни селене съ тѣзи спа-

сителни убѣждения за потребността и ползите на ученето, тогава тѣ сами съ своето разсѣждение ще имъ са поревне и да са взематъ за направянето на едно селско училище, което да си нарѣдатъ и да си издържатъ. Това училище веднажъ отворено не може вече да са затвори, освѣнъ по нѣкои си селски раздори, както са случавала, и то временно. То не може йоще да угасне досущъ и по друга причина, като си наумимъ, че койго е веднажъ престѣпилъ училищниятъ прагъ и е приелъ малко много учене, той като стане баща, отъ само-себѣ си познава ползата на ученето. Такавъ човѣкъ, подканенъ отъ честолюбие и отеческа милостъ, никога нѣма да остави своите рожби досущъ безкнижни и невѣжи—простаца.

Отъ нѣкои си мѣста ни пишатъ и много са оплакватъ за нехаянето на селските попове камъ училищата. За сега ние ще да премълчиме имената на тѣзи попове; а само имъ наумѣваме, да си свиватъ тамъ полите и да не ходятъ да плѣчатъ нищо и никакви думи върху ученето и училищата, че ще имъ предсѣднатъ порѣзаниците, съ които са хранятъ спорѣдъ простотията на селенете. Какво ще бѣде това, „ученето не е за селачиницътъ, защото похабявало дѣцата да не слушатъ и да са не покоряватъ на бащите си, сегашното учене било дяволско и други таквизъ попси брѣщолевения?“ На това трѣба да обжрнатъ своето внимание нашите сега народни владци, ако желаятъ и тѣхъ да не омрази народътъ; защото народната поговорка е готова: По нашъ Никола, та ми омржана и свѣти Никола.

ЗА ДОМАШНИТЕ ЖИВОТНИ.

Домашни животни са наричатъ оние питомни животни, които човѣкъ воспитава за своите различни услуги, за храната си, за своята защита или за унищожението вредителните животни.

Спорѣдъ климатътъ, въ който човѣкъ живѣе, и другите питомни животни му служатъ така сжщо, както и домашните. Той си избира домашни животни повечето изъ туземните. Твърде малко число животни могатъ да слѣдватъ подиръ човѣкътъ въ сичките части на

овѣта и въ сичките климати и да му служатъ като домашни животни. Първото мѣсто мѣжду тѣхъ държатъ кучето и котката. Рогатиятъ добитакъ и конете не могатъ да търпатъ климатътъ на полярните страни; тамъ тие не намиратъ за себѣ си храна. А въ горѣщите страни рогатиятъ добитакъ са измѣнява твърде много; кравата престава да дава млѣко по причина на оскудната трева.

Както са види, овцата е най-старовременното домашно животно. Преданието говори, че още Авель е пасалъ овце. Това нѣжно и страхливо животно, както са види, само е прибѣгнало при човѣкътъ. Човѣкътъ е захваналъ да са облача съ нейната гѣста вълна, да пие нейното тѣлсто млѣко и да ъде нейното вкусно мѣсо. Види са, че отечеството на овцата е Персия. Особенно между Ефратъ и Индъ са намиратъ такива планини, които сж покрити съ гѣсти гори и съ дебѣли паши. Тука и до сега са срѣщатъ многочислени стада диви овце.

Въ тие сѣщи страни са срѣща и дивото куче, това понятливо, преданно, вѣрно, умилно и умно животно, косто е стражаръ, пазачъ и другариинъ въ ловѣтъ на човѣкътъ. Тука са срѣщатъ особено двѣ породи отъ тие кучета. Едната отъ тѣхъ е едра, зла и съ доста дълга козина; а другата е по-малка и прилича на шици*). Последните кучета живѣятъ на стада. Отъ тие двѣ породи, чрѣзъ тѣхното разнообразно смѣшение и воспитание, сж произлѣзле, и днесъ даже произлизатъ, безчисленните породи на нашите кучета.

Рогатиятъ добитакъ живѣе повечето на сѣверъ. Така баремъ, нашиятъ рогатъ добитакъ по своето тѣлосложение не сжотвѣтствува ни на една отъ оние породи, които живѣятъ въ горѣщите страни, а особено никакъ на свирѣпиятъ и дивиятъ азиатски биволъ. Той прилича повечето на зубрътъ, който са е видѣлъ преди време въ Германия и въ сичка срѣдня Европа, а сега са срѣща тукъ-тамъ само въ Россия — въ Литва. Рогатиятъ добитакъ така сжщо са сжстои отъ безчисленно множество породи, и сѣка една отъ тѣхъ има свои преимущества, сжобразно съ това, какво именно иска човѣкъ отъ нея. Едрите швейцарски крави, напримѣръ, са отличаватъ съ това, че даватъ много и най-добро млѣко. Испанскиятъ ингелизески рогатъ добитакъ (изъ

*) Дребенъ сой кучета съ прави уши.

Чесгеръ и Ленвоширъ) напротивъ дава много мѣсо и не струва за тѣжки работи.

Свинята така сжщо, както и овцата, са държи само за нейното вкусно мѣсо, което въ горѣщите страни е най-вредителната храна, която само може да избере човѣкъ. Даже и у насъ лѣте грѣба да са ъде колкото е възможно по-малко свинско мѣсо. Отецеството на свинята сж европейските гори, въ които и до сега още са срѣщатъ диви свини.

Не само у евреите, но и у по-голѣмата часть отъ восточните народи, свинята и до сега още са счита за нечисто животно, и религията имъ запрещава да ъдатъ нейното мѣсо.

Козата произхожда изъ Тибетъ—изъ хинмаилайските планини. Отъ тамъ тя е дошла въ Европа и въ Африка; а изъ Старииятъ свѣтъ е преминала и въ Новиятъ. Тя дава такава сжщо полза, каквато дава и овцата, само ти е по-малко страхлива и по-понятлива отъ нея.

Дивите коне са срѣщатъ въ широките равнини на вжтрѣшна Азия. Тамъ отъ паметивѣка още конете сж биле домашни животни. Тие сж са употрѣбляле за сѣкакавъ видъ ъздене. Млѣкото на кобилата, косто са нарича кумисъ, може да са пие; на востокъ хората ъдатъ конското мѣсо, а отъ конските кожи са изработва най-добрата и най-сжщпата кожа, която са нарича юфть или юхта. Арапите, ингелизете, испанците и други нѣкои народи съ своето нѣжно и внимателно пригодѣвание на коньтъ, до толкова сж облагородиле това животно, щото то е станало най-гордѣливото, най-хубавото и най-полезното отъ сичките други животни. Въ сегашно време изчезва вече малко-по-малко глупавиятъ предразсѣдакъ, че конското мѣсо не било за ъдене; напротивъ, мѣсото на младите и на здравите коне е така сжщо вкусно, както и на рогатиятъ добитакъ.

Котката е хищно животно и са срѣща въ вжтрѣшна Европа и въ сѣверна Азия. Въ нѣкои отношения тя може да са причисли съ домашните животни. Тя е полезна намъ съ това, че пристѣдва упорно плѣховете и мишките и унищожава ги. Нейното мѣсо е отвратително и са употрѣблява само въ най-крайните случаи.

И между птиците така сжщо човѣкътъ сж е избралъ домашни животни. Той е приу-

чилъ у себѣ си кокошката, която въ Индия (струва ми са, че и по насъ. пр.) са срѣща дива, а така също и гълабѣтъ. Диви гълаби са срѣщатъ въ Европа, а безбройни породи, — диви и питомни, живѣятъ въ сѣчките части на свѣтътъ. На домашните животни така също принадлежатъ и слѣдующите птици. Гъската, на която отечеството не е никакъ на сѣверъ, а пакъ Остъ-Индия; патката (йордечката), която никога не може съвсѣмъ да са опитоми; най-послѣ, хубавиятъ пауиъ, който е така също индийско животно. За голѣмата и за разнообразната полза отъ спомѣнатите до сега животни не трѣба и да са говори: тя е извѣстна на сѣки единъ човѣкъ. Представете си, напримѣръ, че една, която и да е, порода отъ тие полезни за насъ животни изведнажъ, — по нѣкаква си виезая на причина, чума или др. т., — изчезне съвсѣмъ, то каква страшна и чувствителна загуба ще да бѣде това за насъ! Съ какво би могле ние да замѣнимъ неизбѣжниятъ за насъ рогатъ добитакъ! Помислете си за това и вижте до колко е важно за насъ за пазванието на нашите домашни животни отъ епидемии, отъ болѣсти и отъ други такива. Ето защо и обходата съ нашите домашни животни трѣба да бѣде най-внимателна. Арапинятъ, напримѣръ, никога не бие своятъ конь; той го укротява съ милванія и съ нѣжностъ; той го храни съ най-добрата храна, каквато само може да намѣри. По-напредъ ъде конятъ, а послѣ вече неговятъ ѣздачъ; по-напредъ конятъ угасява жаждата си, а ѣздачятъ пие вече послѣ него. За тая омилна и нѣжна обхода конятъ е твърде признателенъ; той обича своятъ господаринъ повече отъ сичко, пазни го и го защитава. Тѣжко ономува, който дързне да са приближи до спящиятъ арапинъ съ враждебно намѣрение. Храбриятъ конь са хвърля даже и връзъ левятъ, бие го съ своята дирница, хапи го като бѣсенъ и издига високо въ въздухътъ хищното животно, ако само сподучи да го хване. Въ тая борба конятъ са не бои нито отъ рани, нито отъ смъртъ. Конете на арапите ходатъ свободно около тѣхните шатри; тие радостно пущатъ при себѣ си дѣцата, играятъ си съ тѣхъ и до толкова внимателно са обрѣщатъ съ мѣничките дѣцица, щото никога ги не настѣпатъ, никога ги не тласватъ и никога ги не ударватъ.

Като поговорихме вече за нашите европейски домашни животни, то да преминемъ сега и да поговориме за оние немногобройни животни, които въ горѣщите страни праватъ на човѣкътъ такива драгоценни и важни услуги.

(Продължава са.)

Г Л А В Ч О.

II.

Ние бѣхме Главчови съсѣди. Отъ вториятъ катъ на нашата къща са виждаше тѣхниятъ дворъ. Родителите на това чудно момченце бѣха така също твърде чудни хора. Баща му, който бѣше доволно богатъ човѣкъ, са отличаваше отъ сипятъ си до толкова, до колкото са отличава и попятъ отъ порязанникятъ или лудата отъ „свѣти боже.“ Ако Главчо да би са срѣшвалъ съ нѣкой бѣденъ човѣкъ, то би му далъ и ризата си отъ гърбѣтъ; а ако въ гърнето на баща му да би са попаднала случайно нѣкоя съсѣдска кокошка, то той би пожелалъ да дощипа и ейцата ѝ. „Моятъ сипъ пикога нѣма да стане човѣкъ, говорѣше нѣжниятъ родителъ и пѣшкеше, като цигански мѣхъ. — Азъ съмъ твърдо увѣренъ, че той ще да стане или говѣдаринъ, или гайдарджия. Когато азъ бѣхъ въ неговите години, то имахъ вече петстотинъ гроша въ кесийката си.“ — „Но ти не ходи по училищата да са учишь различни науки и да губишь времето си напразно, отговаряше неговата стара родителница. — Ти още отъ малакъ налиташе на парата. Когато баща ти тури на трапезата за твоиятъ „процапалникъ“ медъ, сирене, турта, вълна, ябалки и нѣколко дрѣбни пари, то ти грабна парите. Унучето ми не прилича на тебе. . . На майка си са е измѣтало. . . Азъ ѝ казахъ да не дава на поповете кѣдели, — защото чорбаджиете и владиката сѣ имъ заповѣдале да не глобятъ вече сиромасите, — а тя ма не послуша.“ — „Ако сичкиятъ свѣтъ не слуша владиката и чорбаджиете и ако дава на поповете кѣдели и кравае, то и ние не трѣба да ставаме за

смѣхъ на хората, казваше снахата или Главчова майка. — „Където и краваеете са купуватъ за пари, а ти и твоиятъ синъ не сте донесли до сега въ къщата ни нито червено дукатце,“ викаше старата економка и скърцаше отъ адъ своите осемъ зѣба. . . Главчова майка бѣше едно отъ оние добри, сѣмливии и безгрижни сѣздания, които не знаятъ нито защо сѣ са родиле, нито какво имъ трѣба, нито защо живѣятъ. Да извадишъ изъ устата ѝ дума бѣше много по-тѣшко, нежели да накарашъ брѣмбалтъ да даде медъ. Най главните нейни обязанности бѣха да мълчи, да подсмърча, да са грѣе на слънце и да глѣда равнодушно на окружающите я предмети. Работата ѝ така сѣщо не спорѣше. Каквото и да земе въ рѣцете си, то изъ него не излиза ни сураво, ни печено. . . А хората разказваха, че въ младостта си тя е била пѣргава, способна, весела и работна! Кой знае какавъ потокъ е произлѣзаль въ нейната бѣдна глава! Единъ день тя бѣше рѣкла на майка ми, че животътъ ѝ е станаль противенъ още отъ онзи день, въ който е отишла подъ вѣнецъ и въ който е станала домакиня. „Ако да не би билъ Иванчо, то азъ одавна вече би оставила тоя черенъ свѣтъ и заспала би въ плѣснивата земя, която поповете наричатъ „мѣсто злачно и мѣсто покойно.“

Когато Главчо бѣше изгоненъ изъ училището, то въ неговата родителска къща са случиха още по-важни сѣбития. Баща му ходѣше назадъ-напредъ съ вдигнати нагоре юмруци и часъ-почасъ ги сваляше на Главчовиятъ гърбъ; старата економка кълнеше своето учуче и неговата майка, която го е родила безъ умъ и безъ мозъкъ и която не му е дала нищо добро; а нещастната снаха сѣдѣше предъ къщата на пезултъ, триѣше очите си и глѣдаше на дѣтето си съ изжирѣдна любовь.

— По-добре е да не си са родилъ, викаха повдигнатите юмруци и махаха са по воздухътъ. — Азъ трѣба да та махна отъ свѣтътъ да ма не срамишъ предъ хората.

Сичкиятъ майчинъ му корѣцъ е такавъ, бжбреше старата вулгия и глѣдаше къмъ снаха си, вато керкенецъ. — Азъ добре ти казвахъ да я не земашъ. . . Крушата не пада далечъ отъ дървото си. Снаха ми е вовонѣла къщата, а учучкътъ ми е заприличаль на златишки волъ. Млчачтъ по цѣль день и нехаръ ги е да си отворать устата!

— Ти трѣба да идешъ въ училището и да помолншъ учителятъ си да та прости, каза бащата.

— Азъ не сѣмъ кривъ, отговори Главчо. Двата юмрука захванаха изново да са махатъ по воздухътъ. . . Ето каква бѣше младостта и пѣрвите жизненни проявления на това бѣдно момченце.

(Продължава са).

ПРИКАСКИ.

I.

Бѣдните сирачета.

Въ единъ градъ между богатите домородства, живѣяло и едно бѣдно домородство.

Това домородство са състояло отъ мъжъ, жена и двѣ дѣчица. За зла честь, случава са, жената умира. Ступантъ на домородството, който са зовѣше Пѣрванъ, отъ жалость, проливаше кървави сълзи заедно съ дѣцата си и сосѣдите си, за гдѣто изгубилъ вѣрната си ступанка — Гроздана, която му бѣше украсението на бѣдниятъ домъ. Предвиждаше, че и той скоро ще да умре. Наистина и тѣй стана. Какво злополучие! Слѣдъ смъртъта имъ останале сирачета двѣте имъ бѣдни дѣчица, които биле още малки: едното на 8, а другото на 6 години, глупави, некадърни за нищо. Сосѣдътъ имъ билъ бѣденъ; но милостивъ човѣкъ, работилъ каквото намѣри само за прехраната на челѣдѣта си, която са състояла отъ 4 души: мъжъ, жена и двѣ дѣчица. „Това ми расплакѣва скръцето, казваль той на жена си, когато си помисла, какво ще праватъ тѣзи сирачета, които сѣ малки — некадърни“.

Слушай, казваль той, добре ще на-

правимъ, ако земемъ тѣзи сирачета у дома си, ще ги отхранимъ съ нашите наедно.

— Добре си наумилъ, казала му жената, и твойта мисалъ е свѣта и благородна; но какво да сторимъ, като сме и ние сиромаси, не можемъ сами да са прехранимъ, а какъ да приберемъ и тѣхъ.

— Добре, отговори Драганъ, ние ще са потрудимъ, до колкото можемъ за отглѣдванието имъ, а Богъ ще са погрижи за назе, както са грижи и за горските птичета.

Както и да е, а тѣ прибраха двѣте дѣчца, спорѣдъ които станаха най-добродетелни хора, щото сичките добрини напжлниха бѣдната имъ къщица.

Щомъ постраднаха дѣцата и на ченаха да имъ помагатъ на работата.

Богъ винаги награждава тѣзи, които праватъ добро на бѣдните, макаръ и късно; казано е: „Богъ забавя; но не забравя.“

Този човѣкъ билъ, както казахме, работникъ и ходялъ да работи каквото намѣри. Веднашъ единъ човѣкъ го вика, за да му прекопай лозето. Съ драго сърдце той отива. Слѣдъ като покопалъ малко, вижда на едно мѣсто до нѣкое дърво, че са подава единъ камакъ, заровенъ, а като го раскопава, подигналъ го и намѣрилъ единъ сждъ пжленъ съ жълтици. Обрадванъ за сполуката, поблагодарилъ на Бога и са върналъ при ступанина на лозето, за да му извѣсти станалото. Ступанинътъ билъ добръ и честенъ човѣкъ, който не рачилъ да земе нищо, по далъ му сичките пари. Слѣдъ намѣрванието на тѣзи пари, той са не измѣнилъ никакъ, нито си направилъ нови къщи и други слободии; но една часть отъ намѣрените пари, раздалъ по сиромаси, на които купилъ одному къща, другиму лозе и т. н., думацицъ: „бѣденъ бѣхъ, давахъ и приглѣждахъ бѣдните и за това Богъ ма награди.“ А съ остана-

лата часть той са погрижи, да даде дѣтцата си на училището, за да са изучатъ читмо. Ето какъ наградилъ Богъ този бѣденъ човѣкъ, който отъ простъ копачъ станалъ честитъ търговецъ; а оние бѣдни сирачета направи най-добродетелни и учени хора. Тѣ помагале на бѣдните и никому не отричале своята помощъ.

Прочитаме у вѣстниците.

Въ Цариградъ е отрѣдена комисия, да преговори за отварянето на едно народно погорийо училище и да нагласи проектъ за программата му. Дано бждемъ честити да видимъ скоро свършено дѣлото!

— Въ Нѣмско или у Австро-Унгария сж обречени нѣколко стипендий — за поддржане даромъ на ученици бжлгарчета, отъ които десетъ сж са вече настанале.

Нашите момченца рѣдомъ, дѣто са учатъ въ чуждина, сѣ сж са отличавале съ своитѣ способности, подадене, придѣжаване и добро поведение. Надѣваме са, че и тѣзи нѣма да ни засрачатъ.

Отъ нѣкое си време насамъ чѣсто глѣдаме да са помѣнува у вѣстницитѣ за Никополъ, съ дописки една отъ друга по-сербесъ. Сега пакъ четемъ у брой 38. на „Источно врѣме“ друга дописка подъ денословъ 20. Октоврия. Поч. дописникъ (на сичките вѣстници) расправя сѣ за училището и за учителя у този градъ, като подмѣта дѣда Хрисанта и свищовскиятъ Икономъ попъ Христа. Далечъ сме отъ да укривимъ едните или да похвалимъ другите; само ще пришепнемъ на читателите, че ни е познатъ този скопосникъ, който кждѣто върви сѣ прахъ вдига подиръ си. И тѣй да не сѣкате, че той пише и псува тогозъ и оногозъ, подканенъ отъ добродетелане, да поправи кривото или да вчовѣчи нѣкого. Неговата работа и подадене е да гони и да си отмжстява на другитѣ, защото му са несбжднала думата. Преди двѣ години той бѣше разбжркалъ кос-коджемити Русчюкъ, щото бѣше го вдигналъ на види

и моголи; ако бѣше са позапжналъ йоще малко, крайненската махала щѣше да са по кърти издѣно и да са прихвърли отсамъ — срѣдъ града.

Фасжлъ сме ние българете, както и вѣстникаритѣ ни, които са не посвениятъ да обнародватъ нищо и никакви брѣщолевения, да пѣлнятъ листовете си, та да омрѣзне и на читателите имъ, кога зематъ да четатъ. Разсърди са нѣкому си, иди че го испожржай хамалски у вѣстницитѣ и това му е.

— Въ Мустафа-паша, градъ у Едренско, младите бжлгарчета си нагласиле едно дружество, съ име: БЖЛГАРСКО БРАТСТВО НАУКА за Одринската епархия, съставено отъ родолюбивите бжлгаре въ Мустафа-паша.

Цѣльта на Братството била да са труди за развитието на тази Епархия: »да подпомага и поддържа бѣдни ученици у града и по околността, които ученици отпослѣ да са нарѣждатъ за учители на Одринската епархия.« Сѣки, който са е записалъ членъ, ще да плаща мѣсечно по 2 гроша, или 24 гр. на годината.

Наистина цѣльта на нашите съотечественици у Мустафа-паша е похвална и тѣхното намѣрение е свято. Ние ще имъ пожелаемъ добродетелни сѣтинни и здраво постоянство; защото много слаби и, току-речи, досушъ сиромаси хора по свѣта, съ своето постоянство и твърда воля, сподучиле сж да извършатъ голѣми работи, отдѣто сж са обогатиле безкрайно. Сдружаването или дружествата отъ мнозина хора е единичниятъ цѣръ за излѣкуването на сиромашията; за това е казано и у Св. писание: дѣто са сбрали двама или трима въ божието име, тамъ е и той посрѣдѣ имъ.

Това ни науми да приведемъ слѣдниятъ примѣръ.

Не е твърде отдавна, отъ когато въ единъ мжничекъ европейски градъ дванайсетъ души работници, сѣтни сиромаси съ желание да направатъ бѣдността си обща, сговориле са помѣжду си да си нагласятъ едно малко дружество. Тѣй отрѣдватъ да плаща сѣки отъ тѣхъ по нѣколко пари на недѣлята. Речено и направено. Слѣдъ сключенето на годината тѣзи пари станале грошове! Хайдеге сега,

рекоха си, съ тия пари да купимъ на цѣло (топтама) хлѣбъ и дрехи, та да си ги препродадемъ пакъ помѣжду си; съ това ние ще спестимъ за назе си оная печалба, която тжрговцитѣ би спечѣлили отъ продажбата на тѣзи стока.

Като сториха и направиха сговорно сѣ тѣй на втората, и на третата година, капиталтъ имъ са удвои и отъ година до година наспоряваше, щото съ тѣзи имъ малка печалба набра са единъ голѣмъ влогъ (капиталъ). Тогава мнозина отъ тѣхните другари са пришединиха на тѣхъ, като даваше сѣки обрѣченото си и влагаше своята дялба, дордѣто добивите имъ са уголѣмниха значително и стана голѣмо количество (сумма). А съ това спестяване тие спечѣлиха ишане, отдѣто накупиха мѣста, направиха високи къщи и широки фабрики за сѣкакви работи; ступаните разбогатѣха и на сичкитѣ работници, които дохождаха да работатъ у фабриките имъ, тѣ думаха: »Спестявайте, сдружавайте са и ще бждете честити.«

Когато хората, сдужавани тѣй, правятъ отъ малкото голѣми работи, то защо и ние да не направимъ това за нашето добруване? Спорѣдъ такивато малки дружества, които самъ тамъ зеха да са нагласяватъ въ отечеството ни, полека-лека ние ще да са научимъ и на по-голѣми работи. Това е добро дѣто у насъ са съставятъ за сега таквизъ дружества, които да спомогатъ за изучаването ни младежите, които стигатъ днесъ, та да са приготвятъ по-окопитени и по-учени бжлгаре за бждщиятъ поясъ. Намъ ни е по-трѣбно първо книжно учене и общенародно образование, а сетиѣ то ще да ни подкани и насочи за сичко друго. За това нека бжде нашата грижа повечето какъ по-добре да са урѣдятъ народните ни училища, на сѣкадѣ въ отечеството ни — по градове и села — и ученето да са распростре до най-простата селска колиба.

О Т Г О В О Р Ъ.

Г-пу Хр. Гржичарову у София. Проводените ви пари получихме точно, и ви пращаме по пощата исканите листове. Колкото за друго, що ни пишете надѣлго и широко, нѣма какво да ви кажемъ. Сичко ще да бжде, само братата на вѣсето нѣма да израсте. Бждете здрави.